

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за директива на Европейския парламент и Съвета относно огледалата за обратно виждане на колесни селскостопански или горски трактори“ (кодифицирана версия)

COM(2007) 236 окончателен — 2007/0081 (COD)

(2007/C 256/06)

На 29 май 2007 г. Съветът на Европейския съюз реши, в съответствие с член 95 от Договора за създаване на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно предложението горе-поставено.

Тъй като Комитетът смята, че съдържанието на предложението е напълно удовлетворително и не изисква коментар от негова страна, на 437-ата си пленарна сесия, проведена на 11 и 12 юли 2007 г. (заседание от 11 юли), той реши с 145 гласа „за“, 2 гласа „против“ и 4 гласа „въздържал се“ да приеме положително становище по отношение на предложението.

Брюксел, 11 юли 2007 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Dimitris DIMITRIADIS

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Определяне на енергийната политика за Европа (Лисабонската стратегия)“

(2007/C 256/07)

На 14 септември 2006 г. (потвърдено на 26 октомври 2006 г.) Европейският икономически и социален комитет, в съответствие с член 31 от Правилника за дейността, реши да изготви информационен доклад относно *Определяне на енергийната политика за Европа*.

На пленарното заседание, проведено на 14 и 15 март 2007 г., беше решено информационния доклад да се преобразува в становище по собствена инициатива (член 29, параграф 2 от Правилника за дейността).

Специализирана секция „Транспорт, инфраструктури, информационното общество“, на която бе възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 19 юни 2007 г. (докладчик — г-жа Sirkeinen).

На 437-а си пленарна сесия, проведена на 11 и 12 юли 2007 г. (заседание от 12 юли 2007 г.), Европейският икономически и социален комитет прие следното становище с 126 гласа „за“ и 4 гласа „въздържал се“.

1. Препоръки

1.1 Енергията се превърна в централен политически въпрос, тясно свързан с Лисабонската стратегия за развитие и работни места.

— Енергията оказва все по-голямо влияние върху европейската икономика. За да се справи с настоящите предизвикателства пред енергийната политика, свързани с промяната на климата, сигурността на доставките и конкурентоспособността, ЕС трябва да се превърне във високоефективна и нисковъглеродна икономика.

— За тази цел е необходимо да има глобален подход и да се помисли на равнището на Европейския съюз как да се намалят европейските потребности от енергия, как да се гарантират доставките чрез източници, които са много разно-

образни, и как да се осигури достъп до мрежи и единно да се изразяват становища по отношение на външните енергийни отношения, както и да се помисли за други потенциални мерки.

— Създаването и внедряването на нововъведенията, които ще направят тази промяна възможна, изискват някои условия и някои конкретни мерки на равнището на ЕС, на държавите-членки, на регионално и местно равнище.

1.2 Повече и по-добри работни места са залегнали в основата на Лисабонската стратегия. При промяна на пазарните условия енергийният сектор губи работни места. В същото време новите енергийни решения могат да дадат силен тласък за създаването на висококачествени работни места. Образованието и обучението са ключови фактори, които улесняват този процес.

1.2.1 Освен заетостта и други аспекти на социалното измерение на енергетиката заемат централно място в контекста на Лисабонската стратегия. Те включват в частност висококачествени обществени услуги на достъпни цени. Гражданското общество, в което влизат и социалните партньори, трябва да участва активно в разработването на енергийната политика.

1.3 ЕИСК, съвместно с националните икономически и социални съвети, дава следните препоръки за енергийната политика в рамките на Лисабонската стратегия „Енергийната политика за общество, основано на познанието“:

- Да се разгледат внимателно енергийните политики и други свързани с тях рамкови условия с оглед целите на ЕС за създаване на ефективна, нисковъглеродна икономика;
- Да се осигури квалифицирана и добре мотивирана работна ръка, като се гарантира висококачествена образователна система;
- Да се осигури достатъчно публична научна и развойна дейност (НИРД), сравнима с тази на основните конкуренти, и да се стимулира ръстът на частните инвестиции в НИРД;
- Да се развие международното сътрудничество в областта на енергийните технологии, в частност съвместно с другите основни участници. Да се осъществява редовен мониторинг на политиките и мерките, които основните конкуренти и партньори предприемат по отношение на енергийните технологии;
- Да се осигурява рисковото финансиране за етапите на разработване и стартиране на МСП, както и за инвестиции в нови технологии;
- Да се гарантира открита и здравословна конкуренция на енергийните пазари, за да се принудят предприятията да въвеждат нововъведения. Когато се отнася до енергия от възобновяеми източници, достъпът до мрежата може да бъде решаващ за успешни иновации;
- Да се премахнат пречките за инвестициите, необходими за внедряването на нови технологии. Изискванията към планирането и получаването на разрешения забавят и дори възпрепятстват инвестициите. За да се намалят рисковете при инвестиране, регулаторната рамка трябва да бъде предвидима и стабилна;
- Да се осигури достъп на новите технологии до пазара на ЕС и до световния пазар;
- Да се осигурят в световен план равнопоставени условия, например единна цена за CO₂ като в същото време се следи той да не се превърне в обикновена стока, тъй като от реалното му намаляване зависи оцеляването на планетата;
- Амбициозните цели могат да допринесат за постигането на силна позиция на ЕС на световните пазари на технологии за енергийна ефективност и възобновяема енергия. Целите и сроковете трябва обаче да се определят внимателно, за да има реални възможности за тяхното постигане;

— За да се постигнат резултатите по икономически целесъобразен начин, мерките за активно подпомагане на нововъведенията трябва да се избират много внимателно измежду следните:

- финансиране на НИРД,
- образование и обучение,
- информираност на обществото,
- ценови механизми, данъчно облагане,
- субсидии,
- задължителни цели и твърди ангажименти,
- правна уредба и задължителни стандарти,
- незадължителни стандарти, доброволни споразумения,
- обществени поръчки.

1.4 За да се осъществи спешната и наложителна трансформация на енергийния сектор, трябва да се ускори ритъмът на нововъведенията. Комитетът настоява да се обърне особено внимание на

- мерките за правилно определяне на цената на емисиите от въглероден двуокис,
- увеличаване на НИРД в обществените и частния сектор, за да се насърчи използването на нови видове енергия и енергийна ефективност,
- използване на законодателството (или други мерки, когато са по-ефективни откъм направени разходи) за постигане на по-бърз прогрес в повишаването на енергийната ефективност на всички видове продукти,
- използване на обществените поръчки по по-проактивен начин с цел да се повишат стандартите за енергийна ефективност, особено в строителството.

2. Въведение

2.1 ЕИСК, със съдействието на националните икономически и социални съвети, в началото на 2008 г. трябва да изготви „обобщен доклад“ по Лисабонската стратегия относно приоритетите на растежа и работните места. Настоящото становище относно енергийната политика е част от този Обобщен доклад. То е изготвено в сътрудничество с националните икономически и социални съвети, за което особено активен принос имат френските, италианските и малтийските съвети.

2.2 Становището е свързано с раздел Б от Интегрираните насоки за растеж и заетост — микроикономически реформи за повишаване на потенциала на Европа за растеж. В частност то има връзка със следните насоки: 8. относно повишаване на конкурентоспособността, 12. относно НИРД, 13. относно нововъведения и ИКТ и 14. относно устойчиво използване на ресурсите ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ COM(2005) 141 окончателен, Интегрирани насоки за растеж и заетост.

Европейският съвет през март 2006 г.

2.3 В заключенията от заседанието, състояло се в Брюксел на 23-24 март 2006 г., Европейският съвет приветства „инициативите, предприети от Европейския парламент, Комитета на регионите и Европейския икономически и социален комитет, за по-добър контрол върху процеса (на обновената Лисабонска стратегия за заетост и растеж) на равнището на Общността. Той насърчи Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите да продължат своята работа и поиска обобщен доклад в подкрепа на Партньорството за растеж и заетост в началото на 2008 г.“ (Точка 12 от Заключенията на председателството).

2.4 Европейският съвет отбелязва, че „положението в Европа се характеризира със засилена конкуренция от страна на държави извън нея, застаряващо население, по-високи цени на енергията и необходимостта да се гарантира енергийната сигурност“ (Точка 7 от Заключенията на Председателството). „Той потвърди, че Интегрираните насоки 2005-2008 г. за растеж и заетост остават в сила. В тази рамка той дава съгласието си да се работи с приоритет в конкретни области, засягащи инвестициите в знанието и нововъведенията, потенциала на бизнеса, особено на малките и средни предприятия (МСП) и наемане на работа на приоритетни категории; а също и определянето на Енергийна политика за Европа“ (Точка 16).

2.5 По въпроса за енергетиката Европейският съвет отбелязва, че Европа е изправена пред редица предизвикателства в областта на енергетиката: трудната понастоящем ситуация на пазара на нефт и газ, растящата зависимост от вноса, недостатъчната диверсификация, постигната до момента, високи и нестабилни цени на енергията, растящо търсене на енергия в глобален мащаб, рискове за безопасността, засягащи страните-производителки, страните, през които енергията преминава транзитно, а също и транспортните коридори, нарастващата заплаха за промяна на климата, бавния прогрес в областта на енергийната ефективност и използването на възобновяеми енергийни източници, необходимостта от по-голяма прозрачност на енергийния пазар и по-нататъшна интеграция на и свързване на националните енергийни пазари в контекста на почти завършената либерализация на енергийния пазар (юли 2007 г.), слаба координация между участниците в енергетиката, като същевременно са необходими големи инвестиции в енергийните инфраструктури (Точка 43).

2.6 В отговор на тези предизвикателства и въз основа на Зелената книга на Комисията „Европейска стратегия за устойчива, конкурентноспособна и сигурна енергетика“ Европейският съвет призовава за Енергийна политика за Европа, насочена към ефективна политика на Общността, координация между държавите-членки, съгласуваност на действията в различните политически области и балансираното постигане на трите цели — сигурност на доставките, конкурентоспособност и екологична устойчивост (Точка 44).

2.7 Европейският съвет подчерта, че за да се постигне такава последователност във вътрешната и външната политика на ЕС,

енергийната политика трябва да отговаря на изискванията на много области на политика. Като част от стратегията за растеж и чрез открити и конкурентни пазари, тя насърчава инвестициите, технологическото развитие, вътрешната и външна търговия. Тя е силно обвързана с политиката за околната среда и е тясно свързана със заетостта, регионалната политика и в частност, с транспортната политика. Освен това нараства значението на аспектите, свързани с външната политика и развитието, за популяризирането на целите на енергийната политика в други страни (Точка 45).

2.8 Енергийната политика за Европа (ЕПЕ) би трябвало да се основава на общи перспективи за дългосрочното търсене и предлагане и на обективна и прозрачна оценка на преимуществата и недостатъците на всички енергийни източници, както и да допринесе по един балансиран начин за постигането на нейните три основни цели: (Точки 46 и 47).

— По-голяма сигурност на доставките

— Гарантиране на конкурентоспособността на европейските икономики и достъпността на енергоснабдяването в полза както на бизнеса, така и на потребителите, с една стабилна регулаторна рамка.

— Поощряване на екологичната устойчивост.

2.9 В изпълнение на тези основни цели Енергийната политика за Европа трябва:

— да гарантира прозрачност и недискриминация на пазарите,

— да отговаря на правилата за конкуренцията,

— да бъде в съответствие със задълженията за публичните услуги,

— да зачита изцяло правото на държавите-членки да се разпоредят с основни енергийни източници и да избират свой енергиен микс.

„Енергийният пакет“ 2007 г.

2.10 Комисията следва да представя редовно Стратегически енергиен преглед от 2007 г. нататък. На 10 януари 2007 г. Комисията публикува своя първи преглед и съобщение до Европейския съвет и Европейския парламент „Енергийна политика за Европа“, известни като „енергийния пакет“.

2.11 Отправните точки на Европейската комисия за европейска енергийна политика са три: борба с изменението на климата, създаване на работни места и растеж и ограничаване на външната зависимост на ЕС от вноса на газ и петрол.

2.12 Европейската комисия представя като основна енергийна цел за Европа до 2020 г. ЕС да намали емисиите на парникови газове с 20 %. Целта на ЕС трябва да бъде разглеждана в контекста на необходимостта от международни действия от страна на индустриалните нации във връзка с изменението на климата. Когато бъде поет такъв ангажимент, ЕС трябва да направи нещо повече. Целта тогава ще бъде намаляване на емисиите с 30 % до 2020 г. и 60-80 % до 2050 г.

2.13 Загрижеността не се отнася само до изменението на климата, а и до сигурността на енергийните доставки в Европа, икономиката и благосъстоянието на нейните граждани. Европейската комисия смята, че с постигането на тази цел може също така да се ограничи нарастващата зависимост на ЕС от все по-голямата неустойчивост на цените на нефта и газа, да се създаде по-конкурентен енергиен пазар в ЕС и да се стимулира създаването на технологии и работни места.

2.14 Конкретно за енергетиката, за постигането на тази обща цел за намаляване на парниковите газове ще е необходимо да се намали количеството на употребявания CO_2 с най-малко 20 %, а вероятно и с повече, в следващите 13 години. Това ще означава ЕС да стане глобален лидер и катализатор на нова индустриална революция.

2.15 За постигането на тази цел, Комисията предлага също така да се обърне внимание на редица мерки, свързани с енергетиката: подобряване на енергийната ефективност; повишаване на дела на възобновяемата енергия в енергийния микс, както и нови мерки, за да се гарантира, че ползите на вътрешния енергиен пазар ще достигнат до всеки; укрепване на солидарността между държавите-членки, с по-дългосрочна визия за развитието на енергийните технологии, подновено внимание към ядрената безопасност и сигурност и решителни усилия от страна на ЕС да „говори с единен глас“ със своите международни партньори, включително производителите на енергия, вносителите на енергия и развиващите се страни.

2.16 Прегледът включва План за действие, състоящ се от десет точки, с график за изпълнение на мерките. Първият пакет от конкретни мерки е даден в Плана за действие. Той включва:

- доклад за създаването от държавите-членки на вътрешен пазар на газ и електроенергия, както и резултатите от запитване за състоянието на конкуренцията в тези два сектора;
- План за приоритетно взаимнообвързване на електроенергийните и газовите мрежи на държавите-членки, така че Европейската енергийна мрежа да стане действителност;
- предложения за поощряване на устойчиво производство на електроенергия от изкопаеми горива;
- пътна карта и други инициативи за популяризиране на енергията от възобновяеми източници, най-вече на биогоривата за транспорта;
- анализ на състоянието на ядрената енергетика в Европа;
- работен лист за бъдещ Технологичен план за Европейската енергийна стратегия.

2.17 Планът за действие за енергийна ефективност, приет от Европейската комисия на 19 октомври 2006 г., също съставлява част от Плана за действие. Съобщението на Европейската комисия „Ограничаване на глобалното изменение на климата до 2 градуса Целзий — политически опции за ЕС и в световен

мащаб за 2020 г. и след това“ и Стратегическият преглед се допълват взаимно и засилват въздействието си.

2.18 На пролетната среща на върха на 8-9 март 2007 г. Европейският съвет одобри напълно предложенията на Комисията. Комисията започва изготвянето на подробни законодателни и други предложения по този въпрос, в съответствие със заключенията на срещата на върха. Втори Стратегически енергиен преглед след две години ще представи напредъка, тъй като държавните и правителствени глави поеха ангажимент редовно да обсъждат въпросите на енергетиката.

Предидни становища на Европейския икономически и социален комитет относно енергийната политика

2.19 По време на своя мандат 2002-2006 г. ЕИСК изготви няколко становища по въпросите на енергийната политика, в частност за характеристиките и ролята на различни енергийни източници и технологии. На своята пленарна сесия през септември 2006 г. ЕИСК прие окончателно проучвателно становище, изготвено на основата на тези предишни становища: относно „Доставката на електроенергия на ЕС: стратегия за оптимален енергиен микс“ (?). В това становище се разглеждат много от въпросите, повдигнати на Европейския съвет през март 2006 г. Основните заключения в становището бяха:

2.20 ЕИСК смята, че е необходимо Европа да формулира стратегическа цел за разнообразен енергиен микс, който оптимално да удовлетвори политическите цели във връзка с икономиката, сигурността на доставките и промяната на климата. Всички енергийни източници и технологии имат, по отношение на тези цели, предимства и недостатъци, които трябва да бъдат взети предвид по един открит и балансиран начин.

2.21 Нарасналото потребление на енергия от възобновяеми източници има потенциал, който трябва да се използва. Но дори и когато се постигне целта за 2020 г. — 20 % от енергията да идва от възобновяеми източници, не изглежда вероятно енергията от възобновяеми източници да може да замести традиционните енергийни източници в обозримо бъдеще.

2.22 Всички опции трябва да останат открити. Сценариите за ЕС-25, упоменати в становището, са явно в подкрепа на това заключение. Дори в сценарий, основан на предположения за най-добри разработки за енергийната ефективност и увеличаване на възобновяемите енергии, нито една енергийна технология не става отживяла, без това да има отрицателни последици върху околната среда или върху икономиката.

2.23 Настоящият енергиен микс трябва да бъде развит посредством политически стратегии към по-малко външна зависимост и налични източници без емисии в Европа, като се има предвид, че участниците на пазара взимат решения за инвестиции в различни технологии.

(?) ОВ С 318 от 23.12.2006 г., стр. 185.

2.24 Европейският икономически и социален съвет препоръчва разработването на стратегия за оптимален енергиен микс. Във връзка с това е важно да се изяснят ролите на ЕС, държавите-членки, независимите органи и участниците на пазара.

Стратегията за оптимална енергиен микс трябва да включва следните елементи:

- енергийна ефективност, включително комбинирано производство на топлина и електроенергия,
- източници на възобновяема енергия, включително използването на биогорива за транспорта,
- енергийна ефективност в транспорта,
- още по-добра ядрена безопасност и разрешаване на въпроса с използваните горива,
- чисти въглищни технологии и подготовка за ново увеличаване на използването на вътрешните запаси на ЕС от въглища,
- насърчаване на инвестициите в терминали за втечен природен газ,
- рамка, която да гарантира достатъчни инвестиции в производство и пренасянето на енергия,
- ЕС да говори с единен глас като един от най-силните участници на международната сцена,
- оценка на въздействието на настоящите и бъдещи политически мерки за климата и околната среда върху другите цели на енергийната политика,
- общо решение за политиките по отношение на климата след Протокола от Киото, което да включва най-малко всички големи източници на вредни емисии,
- по-големи усилия в сферата на НИРД и подкрепа от страна на ЕС на НИРД в областта на енергетиката както в краткосрочен, така и в дългосрочен план.

3. Бележки на ЕИСК относно енергийна политика за Европа в контекста на Лисабонската стратегия

3.1 В съвременното общество енергията е необходимост. За да удовлетворим нашите нужди от храна, отопление при студен климат, осветление, транспорт, потребителски стоки и стоки за широко потребление, както и от комуникации и обработка на данни, които днес стават все по-големи, са ни необходими сигурни енергийни доставки. Обаче начинът, по който ние удовлетворяваме тези нужди, може и трябва да бъде променен. Изправени пред днешните предизвикателства, в частност изменението на климата, на нас ни е необходима спешна принципна промяна към високо ефективна нисковъглеродна енергийна икономика.

3.2 Енергетиката има силна връзка с Лисабонската стратегия за растеж и нови работни места: За да постигнем целите на Лисабонската стратегия, на нас ни е необходима достатъчна енергия на достъпни и конкурентни цени. Същевременно новите енергийни решения могат, особено ако имат успех на световния пазар, да дадат силен тласък на европейската конкурентоспособност и създаването на висококачествени работни места.

3.3 Общите цели на енергийната политика — конкурентоспособност, сигурност на доставките и устойчивост — остават валидни. Сериозното предизвикателство — изменението на

климата, изисква задържане на ръста на енергийното търсене чрез много по-добра енергийна ефективност и силно увеличен дял на възобновяемите и други нисковъглеродни енергийни технологии, като потенциално в бъдеще улавяне и складиране на въглеродния двуокис. За сигурността на енергийните доставки допринасят както по-добрата енергийна ефективност, така и диверсификацията на източниците и единният глас на ЕС във външните отношения. Необходимо е да се увеличи конкурентоспособността като се създаде отворен пазар с добре функционираща и лоялна конкуренция, който да включва и достъп до мрежите, като същевременно се гарантира високо качество на публичните услуги.

3.4 Въпросът за създаването на повече и по-добри работни места заема централно място в Лисабонската стратегия. Тъй като конкуренцията на пазара като правило изисква по-добра производителност, предприятията на енергийния пазар също трябва да бъдат по-ефективни. При загуба на работни места в енергийния сектор, работниците трябва да бъдат подпомагани по подходящ начин. В същото време работните места в секторите, използващи енергия, могат да се запазят и увеличат. В частност, стремежът към по-добра енергийна ефективност и използване на енергия от възобновяеми източници и други развиващи се технологии ще създаде много работни места, най-вече за висококвалифицирани специалисти.

3.4.1 Трябва да се отдаде дължимото внимание и на социалния аспект в контекста на Лисабон. Той включва въпросите за заетостта и работните места, а също и предоставянето на енергия за всички на достъпни цени, т.е. висококачествени публични услуги. Гражданското общество, в което влизат и социалните партньори, трябва да участва активно в развитието на енергийната политика.

3.5 ЕИСК представи своите подробни виждания по горните ключови въпроси на енергийната политика в последните си становища и своевременно ще изготви становища относно законодателни и други подробни предложения, които ще бъдат внесени в Комисията, на базата на заключенията на Европейския съвет относно Енергийния пакет.

3.6 За да не допусне дублиране на дейностите и за да даде оптимален принос към енергийния дебат, в това становище ЕИСК се спира само върху отношението между енергийната политика и визията на Лисабонската стратегия за Европа като общество, основано на знанието. В това становище коментираме въпросите, съдържащи се в Енергийния пакет и свързани с нововъведенията.

Ролята на технологията и нововъведенията за посрещане на енергийните предизвикателства на този век

3.7 Политическите цели и мерки определят рамката, но технологиите и другите нововъведения, които включват и промени в поведението, са ключ към истинския прогрес. Това се отнася за по-добрата енергийна ефективност, както при производството, така и при потреблението. Нововъведенията могат да изиграят важна роля за намаляване на зависимостта от външни енергийни източници като дадат възможност за диверсификация на енергийния микс. определено са необходими иновации за намаляване на емисиите на парникови газове чрез разработване и използване на енергия от възобновяеми източници, чисти въглища и други ископаеми горива, а също и безопасна ядрена енергетика.

3.8 Иновациите означават обновяване в широк смисъл. Става дума за разработване и широко използване на нови идеи, при което те дават икономически резултат. Тук влизат както технологичните нововъведения, така и нови управленски и организационни решения. Те се осъществяват в промишлеността, но също така и в областта на услугите и публичния сектор. Научноизследователска дейност често, но не винаги, става източник на нововъведения. В тази връзка Комитетът препраща също към своето становище „Нуждата от изследвания за сигурно и устойчиво енергоснабдяване“ INT/146 ⁽³⁾.

3.8.1 В центъра на вниманието са енергийните технологии, такива като по-ефективни горивни процеси, ветрогенераторните централи, слънчевите колектори или бъдещите горивни клетки, водородната технология и синтез. Еднакво важни са помощните технологии, като например разработването на материали или метеорологията, която с по-добрите прогнози допринася за ефективната оптимизация.

3.8.2 Броят на технологиите за по-ефективно използване на енергията е почти неограничен: по-добра изолация, енергоспестяващи уреди, по-леки материали, по-добро планиране на промишлените изделия и процесите, по-ефективни машини. В тази връзка е важна ролята на енергоемките производства — ако те не осигуряват търсене чрез инвестиции и опит, в ЕС ще бъдат спрени нововъведенията в голяма част от енергийно ефективните технологии за промишлеността.

3.8.3 Информационните и комуникационни технологии предлагат голям потенциал. Приложени в производството, конверсията и разпространението на енергията, както и във всеки процес, ИКТ осигуряват по-голяма ефективност и по-висока производителност. Същото важи и за безопасните и сигурни операции, в частност и за преносните мрежи. ИКТ помагат на ползвателите и потребителите да управляват потреблението на енергия. Един пример, който би донесъл многобройни ползи, е намаляването на върховете натоварвания чрез улесняване на незабавните реакции на потребителите чрез подаване на ценови сигнали. В по-широк контекст, използването на ИКТ би могло да замести транспортните нужди, например чрез телеработа и конферентна връзка.

3.8.4 Необходими са ни също така и нови начини — нововъведения — при работата и управлението на енергетиката и системите, свързани с енергетиката. Тук целта е да се осигурят висококачествени услуги на достъпна цена. Като пример могат да бъдат посочени управлението на безопасната работа на производствените и предавателни системи, поддържането и управлението на пазара (борсите), управлението на върховете моменти и адаптацията към дневна светлина. И на последно място, но не и по значение — една ефективна логистика може да допринесе много както за енергийното търсене, така и за по-добро управление на горивата.

3.8.5 Необходимо е също така и ново поведение. Потребителят е ключовият участник — по-интелигентното ползване на енергията зависи от всеки един от нас и това изисква нови идеи и повече познания. Ние сме изправени пред голямото предизвикателство да осигурим по-добра осведоменост и подходяща информация на потребителя, от която той да се ръководи, когато взема своите решения. Регионалното и градското планиране, а също и архитектурните решения и изискванията към сградите, могат да направят много, за да помогнат на гражданите да взимат решения по енергийните въпроси. За тази

цел би трябвало да се насърчава провеждането на официални информационни кампании, призоваващи към ефективно използване и икономия на електроенергията.

3.9 Необходимо е да се излезе с принципно нови решения на проблемите и промяната трябва да настъпи бързо. Радикалните промени изискват време и затова е важно да се започне веднага и незабавно да се заделят необходимите средства. Междувременно трябва да се използват широко най-добрите съществуващи технологии, например за намаляване използването на енергия в домакинствата.

3.10 За да се насочат нововъведенията и инвестициите в икономически целесъобразна посока, трябва да се оцени количествено икономическата целесъобразност на технологиите, използвани преди енергията да достигне до потребителя. Едни важен показател е цената, на различните технологии, чрез които се избягва производството на 1 тон CO₂ — ветрогенераторните централи например излизат много по-скъпо от изолацията на къщите.

Условия и политически мерки за насърчване на иновациите

3.11 Създаването и внедряването на нововъведенията изисква известни условия и някои конкретни политически мерки, както на местно, така и на регионално и национално равнище и на равнището на ЕС. Тъй като ЕС има амбицията да стане световен лидер по енергийна ефективност и нисковъглеродни технологии, от особено важно значение е да се разгледаат внимателно енергийните политики и други важни рамкови условия с оглед постигането на тази цел.

3.12 Основна предпоставка за успешни нововъведения е квалифицирана и добре мотивирана работна ръка, която се поддържа от първокласна образователна система. Разработването на нови технологии изисква достатъчно научноизследователска и развойна дейност, както и рисково финансиране за развитието и започването на дейността на малките и средни предприятия. Здравословната и открита конкуренция кара предприятията да правят нововъведения. Необходим е достъп до пазара, включително и до световния. Когато се отнася до енергия от възобновяеми източници, достъпът до мрежата може да бъде решаващ за успешни нововъведения. Трябва да се създаде регулаторна рамка за насърчване на нововъведенията, например като се награждават конкретните новаторите (пример: Схемата за търговия с емисии (СТЕ) не възнаграждава онези, които първи са взели мерки за намаляване на емисиите). Прекомерното законодателство пречи на нововъведенията.

3.12.1 За внедряването на нови технологии са необходими инвестиции. За да могат да инвестират, компаниите трябва да бъдат печеливши. Същото се отнася и до инвестициите в по-добра енергийна ефективност, дори ако срокът на възвращаемост е кратък. През последните няколко години енергийният бизнес беше много печеливш, но инвестициите все още са малко. Известно е, че изискванията за планиране и получаване на лицензи и разрешения забавят и дори спъват инвестициите. За да се намалят рисковете при инвестиране, регулаторната рамка трябва да бъде предвидима и стабилна. Тъй като инвестициите в енергийната инфраструктура често имат дълъг срок на възвращаемост, би било изгодно да се използват някои форми на дългосрочни договори.

⁽³⁾ ОВ С 241 от 7.10.2002 г., стр. 13.

3.12.2 За да инвестира в разработването или използването на нова технология, една компания трябва да може да получи възвращаемост от инвестицията от достатъчно големи пазари. В повечето от случаите националните пазари не са достатъчно големи за това — достъпът до световните пазари става все по-важна предпоставка за правене на инвестиция. Също така важно е и световното търсене и наличието на равнопоставени пазарни условия. Едностранныте мерки на ЕС не създават търсене другаде, въпреки че с времето и това може да се случи. Например, цената на CO₂ може да бъде важен стимул, но това трябва да бъде възприета в световен мащаб.

3.12.3 Силната позиция на ЕС на световните пазари на енергоефективни технологии и технологии за възобновяема енергия трябва да бъде доразвита и укрепена. Амбициите на ЕС да бъде лидер в политиките за климата като си поставя амбициозни цели по отношение на енергийната ефективност и използването на възобновяема енергия, могат да помогнат за постигането на тази цел. Това обаче не става автоматично. Целите и сроковете трябва да бъдат внимателно определени, за да има реални възможности за постигането им, в противен случай резултатът може да се изразява само в допълнителни разходи и възможна загуба на работни места. Например, необходимо е съответните технологии да следват достатъчно плътно една след друга във веригата на разработването, за да могат да бъдат готови на време, за да се постигнат целите в съответствие с крайните срокове. Трябва да се вземат предвид също така и инвестиционните цикли в различните сектори.

3.12.4 ЕС изглежда набляга на намесата на пазара като средство за насърчаване на нововъведенията, което обаче може да не бъде достатъчно ефективно. САЩ и някои други страни разчитат повече на публичното финансиране на НИРД. Европа следва да увеличи публичното и частното финансиране на НИРД в областта на енергетиката. Следва да се развие технологичното сътрудничество с другите големи участници и да се установи системен мониторинг върху техните политики и мерки. На нас ни е необходимо и много по-голямо сътрудничество между държавите-членки, а националните и общите усилия на ЕС трябва да бъдат по-добре координирани, без да се премахва конкуренцията. Трябва да се насърчава по-тясно сътрудничество между публичната научноизследователска дейност и предприятията както при планирането, така и при изпълнението на научните програми, за да може да се гарантира, че изследователските усилия ще доведат до нововъведения. Тук роля може да играе и предложеният Европейски технологичен институт.

3.13 За да се подкрепят активно нововъведенията, обикновено е необходима комбинация от инструменти. За да бъдат ефективни взиманите мерки, те трябва да бъдат различни в различните етапи на разработване и различните ситуации на пазара. Във връзка с мерките, необходими за да се превърнат те в успешни нововъведения на пазара, технологиите могат да бъдат групирани например в три категории:

1) далеч от пазара, на етапа на НИРД: В тези случаи е необходима целева подкрепа за НИРД и демонстрация. Не са достатъчни ценовите сигнали, като например цената на CO₂.

2) близо до пазара — технологията работи, но все още е твърде скъпа за пазара. Цената на CO₂ може да бъде правилен стимул, както и специална подкрепа, осигуряваща бърз ръст на търсенето и следователно производство в голям обем.

3) добър продукт на пазара, но ниско търсене (примери могат да се открият сред технологиите за енергийна ефективност): основен проблем е повишаването на информираността, което може да бъде подпомогнато от схеми за енергиен одит и други подобни.

3.14 Съществува богат избор от мерки и инструменти на равнището на ЕС, на национално и регионално равнище. Изборът на мерки за дадени цели трябва да бъде направен много внимателно, за да се получат икономически целесъобразни резултати. Скоростта на действията трябва да бъде пресечена критично, за да се избегне пилеенето на ресурси и непредвидените последици. Трябва възможно най-бързо да се вземат правилни мерки, с които се преследват преки и непреки цели. По-сложните мерки, често пъти това са новите мерки, като начините да се установи пазарна цена за CO₂, първо трябва да се проучат внимателно. За да се избегнат усложнения, неочаквани странични ефекти и решения, които не са най-оптималните, трябва да се избягва прилагането на разнородни мерки за една цел. При избора на мерки, които ще се използват, важно е също така да се вземе под внимание ефективното функциониране на вътрешния пазар — до сега не винаги се е постъпвало по този начин.

3.14.1 Финансиране на НИРД: В тази връзка Комитетът препраща по-специално към своето становище „Инвестиции в знания и иновации (Лисабонска стратегия)“ INT/325. Като цяло ЕС явно изостава от САЩ и някои други основни конкуренти. Седем рамкова програма за НИРД отпуска на енергетиката общо 4 милиарда EUR за седем години (като в това не влиза построяването на ITER), докато енергийният закон на САЩ само за 2007 г. предлага на федералния бюджет 4,4 милиарда и повече за следващите години. Освен увеличаването на публичното финансиране на НИРД в областта на енергетиката, трябва да има и стимули за повече частно финансиране, като в същевременно се поощрява сътрудничеството между страните от ЕС.

3.14.2 Образование и обучение: В допълнение към усилията да се подобри качеството на образованието и обучението в Европа, енергетиката трябва да стане атрактивна като избор на кариера, с добра перспектива за младите хора. Тъй като технологиите се сменят все по-бързо, обучението през целия живот е от съществено значение.

3.14.3 Информираност на обществото: Голямо предизвикателство е да се промени отношението на всички нас към поинтелигентно използване на енергията. Училищата и кампаниите трябва да изиграят своята роля. Възпитанието на бъдещите граждани в тази област би могло да започне още в началното училище, тъй като децата са много възприемчиви по темата за бъдещето на планетата и имат желание да действат. В професионалните сфери и компании добри резултати дава енергийният одит на базата например на доброволни споразумения.

3.14.4 Ценови механизми, данъчно облагане: Ценовите сигнали, ако са добре насочени, могат ефективно да подпомогнат нововъведенията като направляват избора на потребителя. Като инструмент за намаляване използването на енергия изобщо, високите цени не са много ефикасно средство — добре известно е, че гъвкавостта на цените в енергетиката общо взето е малка.

3.14.5 Субсидии: Добре насочените субсидии могат ефективно да повлияят на избора. На началния етап от кривата на растежа субсидиите често са необходими като противовес на иначе твърде високите рискове. За да не се накърни конкуренцията, те могат да бъдат използвани само в рамките на съществуващите правила на ЕС, т.е. там, където пазарът не съумява да се справи. Необходимо е навреме да се ограничат субсидиите и постепенно да се преустановят. С цел увеличаване на енергийната ефективност е необходимо да се предвидят съответни стимули, които да помогнат да се преодолее първоначалната по-висока цена на енергоспестяващите уреди, която често се изплаща в кратък срок.

3.14.6 Политически цели и задължения: Те дават сигнал за желаната насока на развитие. Най-важно за вземане на инвестиционни решения са конкретните политически инструменти, които се прилагат, за да се постигнат целите. При определяне на целите, трябва да се има предвид, че обикновено някои части на икономиката печелят, докато други губят и свързано-хамбициозните цели могат да причинят повече вреди, отколкото полза. Понастоящем изглежда съществува тенденция да се определят общи и допълнителни под-цели, свързани с една и съща крайна цел, например цели за намаляване на емисиите на CO₂, и, за да се постигне това, цели, свързани с увеличаване използването на възобновяема енергия. Това може лесно да доведе до неоптимални решения за постигане на общата цел. Необходима е цялостна внимателна оценка за въздействието както на целите, така и на специално избраните инструменти — например такава, каквато е направена в споразуменията с промишлеността в Германия и Финландия.

3.14.7 Търговия с емисии, зелени/бели сертификати: Това са ефективни инструменти, които ако са правилно замислени, водят до постигане на наобелязаните цели. Разходите обаче е трудно да се прогнозира предварително и могат много да варират. Колкото по-голям е пазарът и колкото повече участници има в търговията с права и сертификати, толкова по-добре. Ако се приложи към предприятията, които се конкурират на световния пазар, тази система трябва да стане глобална, за да не накърни конкуренцията.

3.14.8 Правна уредба и задължителни стандарти: Една внимателно разработена правна уредба може да насърчи нововъведенията. В частност, правната уредба може да бъде добър начин за избягване от остарели технологии. Тя може също така да стимулира нововъведенията да наложат енергийна ефективност в производството, като постави амбициозни междинни цели за повишаване на енергийната ефективност. Винаги обаче съществува риск от препятстване на нововъведенията. Във всеки случай трябва да се гарантира, че уредбата не създава пазарни бариери.

3.14.9 Незадължителни стандарти, доброволни споразумения, сертификация: Тези политически инструменти благоприятстват нововъведенията. Те може би не всякога водят до точно постигане на целите или задачите, но улесняват напредъка към въвеждането на нововъведенията, на практика без риск от отрицателни странични ефекти.

3.14.10 Обществени поръчки: Поръчките могат да играят голяма роля за насърчаване на нововъведенията в енергетиката. Трябва да се разработят и разпространят широко методи, насочени към постигането на тази цел. Обикновено „по-зелените“ поръчки изискват анализ на жизнения цикъл и за този, както и за другите нови методи, съответните органи се нуждаят от допълнително обучение. Действащите в ЕС правила за обществени поръчки, които трябва да се спазват, способстват за „по-зелени“ поръчки, като изискват най-съвременни решения.

3.14.11 За да се осъществи спешната и наложителна трансформация на енергийния сектор, трябва да се ускори ритъмът на нововъведенията. Комитетът настоява да се обърне особено внимание на:

- мерките за правилно определяне на цената на емисиите от въглероден двуокис,
- увеличаване на НИРД в обществените и частния сектор, за да се насърчи използването на нови видове енергия и енергийна ефективност,
- използване на законодателството (или други мерки, когато са по-ефективни откъм направени разходи) за постигане на по-бърз прогрес в повишаването на енергийната ефективност на всички видове продукти,
- използване на обществените поръчки по по-проактивен начин с цел да се повишат стандартите за енергийна ефективност, особено в строителството.

Брюксел, 12 юли 2007 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Dimitris DIMITRIADIS